

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ДЕТЕКТИВАМИ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ

Жидков В.Л., детектив Національного бюро Першого відділу детективів Першого підрозділу детективів Головного підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України.

Зупиняючись на проблемних аспектах у практичному застосуванні детективами Національного бюро такого виду негласних слідчих (розшукових) дій, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, передбаченої статтею 263 КПК України слід зазначити, що ця негласна слідча (розшукова) дія проводиться з метою пошуку, фіксації та перевірки інформації про злочинну діяльність певних осіб, встановлення інших осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення, що у подальшому матиме доказове значення у кримінальному провадженні та проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Тобто проводиться з метою досягнення повноти, всебічності та неупередженості розслідування кримінального провадження, отримання відомостей, які є необхідними для належної кваліфікації вчиненого діяння у даному провадженні та зібрання достатніх доказів для повідомлення про підозру особам, що вчинили злочин.

Згідно з ч. 6 ст. 246 КПК України Національне бюро віднесено до оперативних підрозділів, на які покладаються повноваження провадити негласні слідчі (розшукові) дії за дорученням слідчого, який здійснює досудове розслідування відповідного злочину, однак, як визначено ч. 4 ст. 263 КПК України зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж покладається на уповноважені підрозділи органів Національної поліції та органів безпеки.

Таким чином, детективи Національного бюро, здійснюючи розслідування корупційних злочинів, вчинених високопосадовими

особами держави, у тому числі, вищого складу Національної поліції, військовослужбовцями вищого офіцерського складу Служби безпеки України (абзаци сьомий та восьмий пункт 1 частини 5 статті 216 КПК України), на практиці до виконання такої негласної слідчої (розшукової) дії залучають відповідний підрозділ Служби безпеки України, що призводить до витрачання часу на організацію її виконання, створення загрози витоку інформації, оскільки необхідні документи виходять за межі Національного бюро, та можливості негативного впливу на результативність проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Цілком слушно відмічається, що на даний час складається ситуація, в якій Національне бюро, як державний правоохоронний орган, позбавлене можливості самостійно знімати інформацію з транспортних телекомунікаційних мереж, що в окремих випадках призводить до ускладнення отримання інформації або до розголошення відомостей, які носять конфіденційний характер третім особам та у подальшому має наслідком, що інформація втрачає свою актуальність. У зв'язку з чим, вказаний недолік у законодавстві є предметом розгляду Верховної Ради України, оскільки зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо діяльності Національного антикорупційного бюро України)» № 4812 від 14.06.2016 р. (далі-Проект Закону № 4812), яким пропонується частину четверту статті 263 КПК України після слів «Національної поліції,» доповнити словами «Національного антикорупційного бюро України», що з урахуванням особливої підслідності Національного бюро виглядає дуже доречним.

Іншим проблемним питанням є проведення детективами Національного бюро негласних слідчих (розшукових) дій стосовно певної категорії осіб. Так, детективи Національного бюро відповідно до частини 5 статті 216 КПК України здійснюють досудове розслідування певних злочинів вчинених, у тому числі народним депутатом України. Згідно з частиною 3 статті 482 КПК України застосування негласних слідчих дій, що відповідно до закону обмежують права і свободи народного депутата України, допускаються лише у разі, якщо

Верховною Радою України надано згоду на притягнення його до кримінальної відповідальності, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо. Таким чином, враховуючи, що на практиці процедура отримання правоохоронними органами згоди Верховної Ради України на притягнення народного депутата України до кримінальної відповідальності досить тривала, дискусійна і публічна та навіть у разі отримання такої згоди, за таких умов втрачається доцільність у проведенні цієї негласної слідчої (розшукової) дії та практично унеможливується перспектива у отриманні (зібранні) доказів або перевірці вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Враховуючи специфіку злочинів, що підслідні детективам Національного бюро, з метою посилення інституційних можливостей вказаного правоохоронного органу у протидії корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на наш погляд, доцільно прийняти Проект Закону № 4812 та частину четверту статті 263 КПК України після слів «Національної поліції,» доповнити словами «Національного антикорупційного бюро України».

Потребує також нормативного удосконалення процедура застосування інституту негласних слідчих (розшукових) дій стосовно народних депутатів України. Зокрема, враховуючи, що народних депутатів України законодавчо віднесено до осіб, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження, з метою забезпечення їх прав і свобод, застосування негласних слідчих (розшукових) дій стосовних останніх можливо здійснювати на підставі відповідного клопотання Генерального прокурора України (виконувача обов'язків), його заступника, керівника регіональної прокуратури. Ці зміни, сприятимуть приведенню такої процедури у відповідність до загальних засад кримінального судочинства, насамперед рівності перед законом і судом та дасть можливість більш широкого практичного

застосування інституту негласних слідчих (розшукових) дій, у тому числі під час розслідування злочинів, підслідних Національному бюро.